

EUROOPA KOHTU OTSUS

14.juuli 1981*

[...]

Kohtuasjas 187/80,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Rotterdami Arrondissementsrechtbank (ringkonnakohus) esitatud eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Merck & Co. Inc., Rahwy, New Jersey, Ameerika Ühendriigid,

ja

1. Stephar BV, Rotterdam,

2. Petrus Stephanus Exler, elukoht Capelle aan den Ijssel,

eelotsust EMÜ asutamislepingu kaupade vaba liikumist käsitlevate eeskirjade ja eriti artikli 36 tõlgendamise kohta seoses patendiseadusega,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, kodade esimehed lord Mackenzie Stuart ja T. Koopmans, kohtunikud A. O'Keefe, A. Touffait, O. Due, U. Everling ja A. Chloros,

kohtujurist: G. Reischl,

---

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1 Oma 2. juuli 1980. aasta otsuses, mis edastati kohtule sama aasta 15. septembril, taotles Rotterdami Arrondissementrechtbanki president kohtult vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 177 eelotsust küsimuses, mis puudutab asutamislepingu kaupade vaba liikumist käsitlevate sätete, eriti artikli 36, ning siseriiklike seadustega võimaldatud tööstus- ja kaubandusomandi kaitse vahelist suhet.

2 Taotlust moodustavas otsuses kirjeldas Arrondissementrechtbanki president antud küsimuse taustaks olevaid faktilisi elemente ja siseriiklikku õigust järgmiselt:

– Merck & Co Inc. (edaspidi “Merck”) omab kahte Madalmaade patenti, millega kaitstakse ravimit Moduretic ja selle tootmisprotsessi, mistõttu on tal Madalmaade seaduste kohaselt õiguskaitselahend kaitstud toote turustamise vastu selles riigis teiste isikute poolt ka siis, kui seda toodet on turustatud erinevas liikmesriigis patendiomaniku poolt või tema nõusolekul.

– Äriühing turustab ravimit Itaalias, kus ta ei saanud seda patentida tulenevalt asjaolust, et Itaalias ravimi müümise ajal keelati Itaalia patendiseadusega (29. juuni 1939. aasta regio decreto (kuninga dekreet) nr 1127), mis hiljem kuulutati põhiseadusevastaseks Itaalia Corte Costituzionale (põhiseaduskohtu) 20. märtsi 1978. aasta otsusega, patentide andmine ravimitele ja nende valmistamisprotsessidele.

– Stephar impordib ravimit Itaaliast Madalmaadesse ja turustab seda seal, konkureerides Merck’iga.

3 Nende faktide alusel on kohus küsinud, kas selliste asjaolude korral keelatakse asutamislepingu kaupade vaba liikumist käsitlevate eeskirjadega, olenemata artikli 36 sätetest, patendiomanikul, kes müüb selle patendiga kaitstud ravimit liikmesriigis (Madalmaades), takistada, nagu ta võib vastava liikmesriigi siseriiklike õigusaktide kohaselt, tema poolt teises liikmesriigis, kus patendikaitse puudub (Itaalia), vabalt müüdava ravimi

importimist sellest teisest liikmesriigist ja turustamist teiste isikute poolt esimeses liikmesriigis (Madalmaad).

4 Menetluse osapooled alustasid oma arutelu antud küsimuse üle, rõhutades, et kohus on oma 31. oktoobri 1974. aasta otsuses (kohtuasi 15/74, *Sterling Drug* (1974) EKL 1147) juba sätestanud, et tööstus- ja kaubandusomandi õiguste kaitsmisega seotud põhjustel ühisturu ühele peamistest põhimõtetest erandi andmise ulatuses lubatakse artikliga 36 sellist erandit ainult sel määral, mil see on põhjendatud selle omandiõiguse sisuks olevate kaitsvate õiguste eesmärgiga, mille puhul tahetakse patentidega tagada, "et leiutaja loominguliste jõupingutuste hüvitamiseks on patendisajal ainuõigus kasutada leiutist eesmärgiga toota tööstustooteid ja lasta neid ringlusse esimesena, kas otse või litsentsi andmisega kolmandatele isikutele, samuti õigus olla vastu rikkumistele."

5 Samas kohtuasjas otsustas kohus, et kaupade vaba liikumise takistamine võib olla põhjendatud tööstusomandi kaitsmise tõttu, kui selline kaitse algatatakse toote suhtes, mis pärineb liikmesriigist, kus see ei ole patentitav ja mida on toodetud kolmandate isikute poolt ilma patendisaja nõusolekuta.

6 Pooled on kokku leppinud asjaolus, et antud juhtumil käsitletav olukord erineb selle otsuse sisuks olevast olukorrast, sest kuigi see puudutab liikmesriiki, kus kõnealune toode ei ole patentitav, ei ole seda toodet turustatud kolmandate isikute, vaid patendiomaniku ja tootevalmistaja enda poolt; kuid sellest avaldusest teevad nad vastupidised järeldused.

7. Stephar ja komisjon järeldavad, et kui patendiomanik on viinud kõnealuse toote avatud turule liikmesriigis, kus see ei ole patentitav, ei või alati keelata selliste toodete importi liikmesriiki, kus see toode on kaitstud, sest patendiomanik on viinud selle toote turule omal vabal tahtel.

8 Vastupidiselt on Merck, keda toetavad Prantsuse valitsus ja Ühendkuningriigi valitsus, seisukohal, et patendi eesmärk, milleks on hüvitada leiutajat, ei ole kaitstud, kui tulenevalt asjaolust, et patendiõigus ei ole tunnustatud seadusega selles riigis, kus patendiomanik on oma toodet turustanud, ei saa ta nõuda sisse tasu oma loominguliste jõupingutuste eest, sest talle ei kuulu monopol esimesena toote turule viimisel.

9 Seda arvamuste vastuolu arvesse võttes tuleb märkida, et vastavalt eespool toodud patendi konkreetse eesmärgi määratlusele, seisneb patendiõiguse sisu peamiselt leiutajale ainuõiguse andmises esimesena toote turule viimiseks.

10 Esimesena toote turule viimise õigus võimaldab leiutajal, andes talle monopoli oma toote kasutamisel, saada tasu oma loominguliste püüdluste eest, kuid sealjuures tagamata, et ta saab sellise tasu kõikide asjaolude korral.

11 Patendiomaniku otsustada on, võttes arvesse kõiki asjaolusid, millistel tingimustel ta hakkab oma toodet turustama, kaasa arvatud võimalus turustada seda liikmesriigis, kus seadusega ei nähta ette patendikaitset kõnealusele tootele. Kui ta otsustab seda teha, peab ta aktsepteerima oma valiku tagajärgi toote vaba liikumise suhtes ühisturul, mis on õiguslike ja majanduslike asjaolude hulka kuuluvaks peamiseks põhimõtteks, mida peab patendiomanik võtma arvesse oma ainuõiguse kasutamise viisi kindlaksmääramisel.

12 Seda kinnitavad ka kohtu 22. juuni 1976. aasta otsuses (kohtuasi 119/75, *Terrapin* (1976) EKL 1039) ja 20. jaanuari 1981. aasta otsuses (liidetud kohtuasjad 55 ja 57/80 *Musik-Vertreib-Membran ja K-Tel* (ei ole veel avaldatud)) tehtud avaldused ulatuses, mil "liikmesriigi seadusega kaitstud tööstus- või kaubandusomandiõiguse omanik ei saa toetuda sellele seadusele, et vältida sellise toote importimist, mida on turustatud seaduslikult teises liikmesriigis omaniku enda poolt või tema nõusolekul."

13 Nendes tingimustes lubada leiutajal või tema nimel taotleval isikul tugineda talle ühes liikmesriigis kuuluvale patendile, et vältida tema poolt vabalt turustatava toote importimist teises liikmesriigis, kus see toode ei ole patenditav, tooks kaasa siseriiklike turgude jagunemise, mis oleks vastuolus asutamislepingu eesmärkidega.

14 Seetõttu peaks olema vastus tõstatatud küsimustele see, et EMÜ asutamislepingus sisalduvaid eeskirju kaupade vaba liikumise kohta, sealhulgas artikli 36 sätteid, tuleb tõlgendada selliselt, et need takistavad ravimpreparaadi patendiomanikul, kes müüb preparaati ühes liikmesriigis, kus patendikaitse on olemas ja seejärel turustab seda teises liikmesriigis, kus selline kaitse puudub, kasutada ära talle esimese liikmesriigi õigusaktidega antud õigust vältida selles liikmesriigis teisest liikmesriigist imporditud preparaadi turustamist.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule märkusi esitanud Prantsuse valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille talle esitas oma 2. juuli 1980. aasta otsusega Rotterdami Arrondissementrechtsbank, otsustab:

EMÜ asutamislepingus sisalduvaid eeskirju kaupade vaba liikumise kohta, kaasa arvatud artikli 36 sätteid, tuleb tõlgendada selliselt, et need takistavad ravimpreparaadi patendiomanikul, kes müüb preparaati ühes liikmesriigis, kus patendikaitse on olemas ja seejärel turustab seda teises liikmesriigis, kus selline kaitse puudub, kasutada ära talle esimese liikmesriigi õigusaktidega antud õigust vältida selles liikmesriigis teisest liikmesriigist imporditud preparaadi turustamist.

Mertens de Wilma   Pescatore   Mackenzie Stuart   Koopmans   O'Keeffe

Touffait   Due   Everling   Chloros

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 14. juulil 1981 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

J. Mertens de Wilmars